

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. dhr. R. Plasterk, informateur
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: Maak werk van een gezonde voedselomgeving

Amersfoort, 15 januari 2024

Geachte heer Plasterk,

We willen allemaal onze kinderen beschermen en gezond houden. Maar waarom wordt dat dan tóch zo moeilijk gemaakt? Het kan anders en dat moet ook. Op dit moment heeft de helft van de volwassenen en één op de acht kinderen in Nederland overgewicht. Zij lopen een vergroot risico op hart- en vaatziekten, kanker, diabetes type 2, nierziekten of spijsverteringsziekten. Een ongezond voedingspatroon is, na roken, de belangrijkste vermijdbare oorzaak van sterfte en -onnodige- verloren gezonde levensjaren. Jaarlijks betreurt Nederland 13.000 dodelijke slachtoffers als gevolg van een ongezond voedingspatroon.

In 2018 zijn in het Nationaal Preventie Akkoord maatregelen afgesproken door de overheid, preventiepartners en het bedrijfsleven om de toename van overgewicht aan te pakken. Helaas blijkt uit RIVM-rapportages dat we de doelen bij lange na niet halen. Als we zo doorgaan, heeft in 2040 bijna twee derde van de volwassenen overgewicht. Een schrikbeeld met enorme gevolgen voor onze gezondheid en de zorg. De druk op het zorgstelsel en zorgpersoneel is al groot en neemt naar verwachting verder toe. Als samenleving moeten we alle zeilen bijzetten om extra druk door meer ziekte last te voorkomen.

De nieuwe regering heeft nu de kans om in te grijpen. Driekwart van de volwassen Nederlanders vindt dat de landelijke politiek meer aandacht moet hebben voor het beschermen en bevorderen van de gezondheid van kinderen en jongeren¹. We weten welke maatregelen effectief zijn en hoe we kinderen kunnen laten opgroeien tot gezonde volwassenen. Dit kan als we de mentale gezondheid van jongeren versterken, een Rookvrije Generatie realiseren, het voor jongeren makkelijker en normaal maken om geen alcohol te drinken, ze meer kunnen bewegen en we een gezonde voedselomgeving creëren.

Maak gezond gemakkelijk én kies in het coalitieakkoord voor een gezonde generatie. Dat is niet alleen goed voor onze kinderen, maar ook voor Nederland. Voor onze economie én onze gezondheidszorg.

Gezonde voedselomgeving

Het is voor ons en onze kinderen ongezond moeilijk om voor gezond eten en drinken te kiezen. De Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie (AVGG), de bundeling van Diabetes Fonds, Hartstichting, Maag Lever Darm Stichting en Nierstichting, streeft met partners UNICEF Nederland, Gemeente Amsterdam en JOGG naar een **gezonde voedselomgeving**. Door de voedselomgeving nú gezonder te maken, heeft straks ieder kind in Nederland een gezond voedingspatroon. Gezonde gewoontes bij aanstaande ouders en jonge kinderen zullen leiden tot gezonde gewoontes in het volwassen leven. Zo groeit een generatie op, die later minder ziek is. Om dat te bereiken, is een combinatie van maatregelen nodig die zorgen voor gezondheidswinst voor alle Nederlanders, op zowel de korte als de langere termijn.

Wij vragen u om de volgende maatregelen op te nemen in het coalitieakkoord:

1. **Maak gezonde voeding goedkoper dan ongezonde voeding**

Gezonde voeding is vaak duurder dan ongezonde voeding; met de huidige inflatie raakt dit kwetsbare gezinnen en hun kinderen nog eens extra. Om de gezondheidskloof te dichten moet gezonde voeding (binnen de Schijf van Vijf) goedkoper en aantrekkelijker worden.

- Start met het goedkoper maken van groente en fruit, bijvoorbeeld door het afschaffen van de btw op onbewerkte groente en fruit. Deze investering draagt bij aan de betaalbaarheid van de dagelijkse boodschappen en daarmee aan de bestaanszekerheid. En levert gezondheidswinst op voor alle Nederlanders, op zowel de korte als de langere termijn.
- Een snelle invoering van een 'slimme suikertaks': een trapsgewijze belasting op o.a. suikerrijke dranken. Andere landen bewijzen dat het werkt! Fabrikanten worden meer belast naarmate zij meer suiker in hun producten stoppen.

2. **Geen marketing voor ongezonde voeding gericht op kinderen**

De voedingsmiddelenindustrie besteedt jaarlijks zo'n 1,6 miljard euro aan reclame en promotie, waarvan circa 80% aan ongezonde voeding. Reclamemakers en hun opdrachtgevers hebben op deze manier ongezonde voeding tot norm verheven.

- Verbied kindermarketing voor ongezonde voeding (buiten de Schijf van Vijf) tot de leeftijd van 18 jaar. Pak door met de voorbereidingen die al in gang zijn gezet voor wetgeving om kindermarketing aan banden te leggen.

3. **Zorg dat op meer plekken gezonde voeding wordt aangeboden**

Ongezonde voeding is overal om ons heen. Bijna 80% van het voedingsaanbod van supermarkten valt buiten de Schijf van Vijf. En in winkelstraten is het aanbod vaker ongezond dan gezond. Er liggen kansen om meer gebruik te maken van de Richtlijn Eetomgevingen van het Voedingscentrum.

- Gemeenten willen graag een gezondere voedselomgeving, maar hebben daar nu geen instrumentarium voor. Voer wetgeving in waarmee gemeenten kunnen sturen op een gezonde voedselomgeving en ongezonde aanbieders kunnen weren, bijvoorbeeld rondom scholen. Maak vaart met de plannen die al in voorbereiding zijn.
- Zorg daarnaast voor de structurele organisatie van gezonde schoolmaaltijden zodat (kwetsbare) kinderen met een gezond gevulde maag op school zitten.

4. **Maak bewerkte producten gezonder**

In bewerkte voeding (dat is bijna alles wat we eten) zit onnodig veel suiker, zout en verzadigd vet waardoor onze dagelijkse inname van deze stoffen veel te hoog is. Stap af van de vrijblijvende Nationale Aanpak Productverbetering en voer per productcategorie wettelijke maatregelen in met maximale hoeveelheden suiker, zout en verzadigd vet. Alleen zo maken we bewerkte producten stapsgewijs weer gezonder.

Bewezen effectieve maatregelen

Zonder wettelijke maatregelen gaan we het tij niet keren en neemt het aantal mensen met overgewicht toe. Gelukkig is er veel onderzoek beschikbaar dat laat zien welke maatregelen effectief zijn om mensen te stimuleren gezonder te gaan eten. Ook zien we succesvolle resultaten in landen om ons heen die vergelijkbare maatregelen in hebben gevoerd. Kortom, als we de handen ineenslaan, kunnen we de toename van overgewicht een halt toeroepen en een gezonde omgeving tot realiteit maken.

Om gezond te kunnen opgroeien, is het essentieel dat de voedselomgeving gezond is. Dat vraagt vandaag al om actie!

Mocht u naar aanleiding van deze brief nog vragen hebben, dan kunt u ons bereiken via alliantievoeding@gezondheidsfondsen.nl.

Met vriendelijke groet,

Diena Halbertsma

Directeur Diabetes Fonds en Voorzitter Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie

Mede ondertekend door:

Alliantie Voeding in de Zorg	Tom van Loenhout Cardioloog en voorzitter
Beroepsvereniging Gewichticonsulenten Nederland	Gehele bestuur
City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving	Huibert de Leede Programmamanager
Consumentenbond	Sandra Molenaar Directeur
Dokter Tamara	Tamara de Weijer Huisarts
Gemeente Amsterdam	Alexander Scholtes Wethouder Publieke Gezondheid en Preventie
Gemeente Wageningen	Maud Hulshof Wethouder Economie, Participatie, Asiel, Cultuur, Voedsel en Binnenstad
GGD Hollands-Midden	Sjaak de Gouw Directeur Publieke Gezondheid
GroentenFruit Huis	Janine Luten Algemeen Directeur
Happy Living Academy	Marloes Collins Directeur
Harteraad	Nelson Depaah Directeur a.i.
JOGG	Marjon Bachra Directeur - bestuurder
KWF Kankerbestrijding	Carla van Gils Directeur
Leerstoelgroep Consumptie en Gezonde Leefstijl, Wageningen University & Research	Dr. Sanne Djojosoeparto
Nederlandse Vereniging van Diëtisten	Drs. Bianca Rootsart Directeur
Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde	Dr. Lissy de Ridder Kinderarts en voorzitter
NL Actief	Anne Marie van Duivenboden

Noaber Foundation	Adviseur duurzame sportontwikkeling en maatschappij Matthijs Blokhuis CEO
Partnerschap Overgewicht Nederland	Prof. dr. E.F.C. (Liesbeth) van Rossum, internist-endocrinoloog Erasmus MC en voorzitter
Questionmark	Gustaaf Haan Head of Research
Special Heroes	Erna Mannen Directeur
TAPP Coalitie	Jeroom Remmers Directeur
Topsector LSH/Health~Holland	Prof. dr. Nico L.U. van Meeteren Executive Director and Secretary General
Transitiecoalitie Voedsel	Willem Lageweg Initiatiefnemer
UNICEF Nederland	Suzanne Laszlo Directeur
Vereniging Arts & Leefstijl	Iris de Vries Voorzitter & huisarts
Voedingscentrum	Dr. ir. Petra Verhoef Directeur
Voedingsjungle	Michelle van Roost Oprichter
Wereld Kanker Onderzoek Fonds	Nadia Ameyah Directeur
Dr. Carlijn Kamphuis Universitair Hoofddocent/Associate Professor Public Health	Universiteit Utrecht
Dr. Ellen van Kleef Universitair hoofddocent Food Consumer Science,	Wageningen Universiteit
Dr. Felix Kreier Kinderarts	OLVG
Dr. Maartje Poelman Associate Professor Prevention & Public Health Nutrition	Wageningen Universiteit
Prof. Dr. Nico van Meeteren Hoogleraar Perioperatieve gezondheid	Erasmus MC
Prof. dr. ir. J.C. (Jaap) Seidell Hoogleraar Voeding en Gezondheid	Vrije Universiteit Amsterdam
Prof. Dr. Michiel Schreuder Hoogleraar kindernefrologie	Radboud UMC - Radboud Universiteit
Prof. dr. Hanno Pijl Endocrinoloog, Hoogleraar diabetologie	Leids Universitair Medisch Centrum

13.000	6 miljard	1 op de 8
mensen sterven jaarlijks in Nederland als gevolg van een ongezond voedingspatroon ⁱⁱ	kost ongezonde voeding Nederland jaarlijks aan zorgkosten ⁱⁱⁱ	Nederlandse kinderen tot 18 jaar heeft overgewicht ^{iv}
80%	1,6 miljard	80%
van het voedingsaanbod in de supermarkt is ongezond ^v	wordt jaarlijks door de voedingsmiddelenindustrie besteed aan reclame en promotie waarvan circa 80% aan ongezonde voeding ^{vi}	van de folderaanbiedingen van supermarkten is ongezond ^{vii}

ⁱ MarketResponse, 2023. Flitspeiling 'Hoe denkt Nederland over de Gezonde Generatie en de rol van de landelijke politiek?'

ⁱⁱ RIVM, VTV, 2018

ⁱⁱⁱ RIVM, VTV, 2018

^{iv} Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS i.s.m. RIVM

^v Poelman, M.P., Dijkstra, S.C., Djojosoeparto, S.K., de Vet, E.W.M.L., Seidell, J.C. en Kamphuis, C.B.M., 2021, monitoring van de mate van gezondheid van het aanbod en de promoties van supermarkten en out-of-home-ketens, Wageningen University & Research.

^{vi} Marketing voor voedingsproducten, Panteia, 2022

^{vii} Superlijst Gezondheid, Questionmark, 2022